

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

24 березня 2016 року

№ 11
м. Суми

Справа №03-06/05-2015

**Про закриття провадження
у справі**

Адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання 2-ВДР від 24.02.2016 за №13 про попередні висновки у справі та матеріали справи № 03-06/05-2015,

ВСТАНОВИЛА:

Розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – *Тервідділення*) від 18.02.2015 №12 розпочато розгляд справи за ознаками порушення Сумською товарною біржею «Сумиагропромбіржа» (далі – *СТБ «Сумиагропромбіржа, Біржа*) законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою, пунктом 7 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку організації та проведенні аукціонів з продажу необробленої деревини для постійних лісокористувачів в межах Сумської області, в частині створення перешкод доступу на ринок чи усунення з ринку суб'єктів господарювання (інших товарних бірж), що можуть призвести до недопущення конкуренції та ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

В ході збору та аналізу доказів у справі встановлено наступне.

Діяльність *Біржі* регламентується, зокрема, Законом України «Про товарну біржу», чинним законодавством України, Правилами біржової торгівлі та Біржового арбітражу, Статутом, затвердженим загальними зборами Засновників *СТБ «Сумиагропромбіржа»*.

СТБ «Сумиагропромбіржа» є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, має за мету надання послуг в укладенні біржових угод.

Предметом діяльності *Біржі*, зокрема є: організація та регулювання біржової торгівлі; забезпечення укладення біржових угод та їх реєстрація, виконання біржових контрактів та договорів біржового посередництва; розрахункове обслуговування учасників біржової торгівлі.

Таким чином, *СТБ «Сумиагропромбіржа»* є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» і до неї можливе застосування цього Закону.

Одним із напрямків діяльності *Біржі* є організація аукціонів з реалізації необробленої деревини.

Процедура реалізації необробленої деревини регламентується Положенням про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, затвердженим наказом Державного комітету лісового господарства України (далі - *Держкомлісгосп України*) від 19.02.2007 № 42 «Щодо вдосконалення механізмів продажу необробленої деревини», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26.02.2007 № 164/13431 (далі - *Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, Положення*), пунктом 1.2. якого передбачено, що реалізація необробленої деревини всіма продавцями (постійними лісокористувачами, які здійснюють заготівлю деревини на території України в порядку, установленому законодавством) здійснюється через аукціони з продажу необробленої деревини на біржі. За підсумками проведення аукціонів біржа оформляє аукціонне свідоцтво, яке є підставою для укладення договору купівлі - продажу між продавцем та покупцем.

Статус постійних лісокористувачів у Сумській області мають 30 суб'єктів господарювання, а саме: 12 державних підприємств Сумського обласного управління лісового та мисливського господарства та 18 дочірніх підприємств Сумського обласного комунального агролісгосподарського підприємства «Сумиоблагроліс». Наявність доволі значної кількості підприємств, що мають статус постійних лісокористувачів, створює стабільний попит на послуги по організації та проведенню аукціонів з продажу необробленої деревини. Таким чином, останні зацікавлені у розвитку ринку послуг по організації та проведенню аукціонів з продажу необробленої деревини та багатоманітності кола надавачів таких послуг.

З іншої сторони, в територіальних межах міста Суми (обласному центрі) окрім Сумської товарної біржі «Сумиагропромбіржа» здійснюють діяльність декілька інших товарних бірж, але останні є лише потенційними надавачами послуг по організації та проведенню аукціонів з продажу необробленої деревини, що могли б формувати відповідну пропозицію. Однією з таких бірж є Товарно-сировинна біржа «Сумська ресурсна біржа», яка на своєму веб-сайті (<http://srbtb.com.ua/about>) анонсує можливість проведення аукціонів з продажу необробленої деревини.

Відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента; не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин. Згідно з частиною другою вищезазначеної норми монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.

Враховуючи зазначене, Сумська товарна біржа «Сумиагропромбіржа» за результатами діяльності у 2013, 2014 роках (відображеними на веб-сторінці <http://stb.sumy.ua/neobrobлена-derevina>) має ознаки суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку організації та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини для постійних лісокористувачів в межах Сумської області.

Пунктом 1.3 Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини передбачено, що аукціони з продажу необробленої деревини проводяться 1 раз у квартал на базі товарних бірж, розташованих в обласних центрах і створених відповідно до Закону України «Про товарну біржу».

Таким чином, діюче Положення не обмежує постійних лісокористувачів у виборі товарної біржі та їх кількості, з якими можуть бути укладені договори про проведення аукціону з продажу необробленої деревини.

Відповідно до частини 1 статті 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому кодексу, іншим актам цивільного законодавства (до яких відносяться Закон України «Про товарну біржу», Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини).

Згідно з частиною 1 статті 648 Цивільного кодексу України зміст договору, укладеного на підставі правового акту органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторони (сторін) договору, має відповідати цьому акту.

У преамбулі договорів про проведення аукціону з продажу необробленої деревини (типова форма котрих також розміщена у мережі Інтернет за посиланням <http://stb.sumy.ua/wp-content/uploads/2013/01/dogovir-z-prodavcem-nd.doc>) зазначено, що *СТБ «Сумиагропромбіржа»* діє на підставі Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, затвердженого наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.02.2007 №42, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26.02.2007 № 164/13431. Тобто, зазначені договори укладаються на підставі вищенаведеного правового акту органу державної влади, обов'язкового для сторони (сторін) договору, про що наголошується власне самою *Біржею*.

В ході аналізу Договорів про проведення аукціону з продажу необробленої деревини, укладених між *СТБ «Сумиагропромбіржа»* та постійними лісокористувачами Сумської області, встановлено, що пунктом 2.2.2 цих договорів на продавця (постійного лісокористувача) покладено обов'язок доручати проведення аукціону з продажу необробленої деревини лише Сумській товарній біржі «Сумиагропромбіржа», як організатору.

Таким чином, в діях Сумської товарної біржі «Сумиагропромбіржа», що полягають у зобов'язанні постійних лісокористувачів проводити аукціони з продажу необробленої деревини лише через Сумську товарну біржу «Сумиагропромбіржа», вбачалися ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою, пунктом 7 частини 2 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку організації та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини для постійних лісокористувачів в межах Сумської області, в частині створення перешкод доступу на ринок чи усунення з ринку суб'єктів господарювання (інших товарних бірж), що можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, та ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

У зв'язку із зазначеним адміністративною колегією Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» *СТБ «Сумиагропромбіржа»* були надані рекомендації (лист від 03.02.2015 за №01-16/325) щодо вжиття заходів для припинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом усунення (зняття) бар'єрів доступу на ринок «організації та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини» інших товарних бірж, через виключення з договорів про проведення аукціону з продажу необробленої деревини пункту 2.2.2, яким передбачено зобов'язання постійних лісокористувачів здійснювати реалізацію необробленої деревини виключно через Сумську товарну біржу «Сумиагропромбіржа» (далі – *Рекомендації*).

За результатами розгляду *Рекомендацій* листом від 12.02.2015 за №116 *СТБ «Сумиагропромбіржа»* повідомила, що з викладеним у листі від 03.02.2015 за №01-16/325 не згодна та вважає виключення з договорів про проведення аукціону з продажу необробленої деревини пункту 2.2.2 недоцільним.

Невиконання *Рекомендацій* стало підставою для початку розгляду даної справи з метою поглибленого дослідження.

Разом з тим, державне підприємство «Роменське лісове господарство», яке є одним із заявників у даній справі, звернулось до господарського суду Сумської області із позовом до СТБ «Сумиагропромбіржа» про визнання недійсним підпункту 2.2.2 пункту 2.2 розділу 2 «Обов'язки Сторін» Договору про проведення аукціону з продажу необробленої деревини від 27.10.2014 №7, який був укладений між Сумською товарною біржею «Сумиагропромбіржа» та державним підприємством «Роменське лісове господарство».

Ухвалою господарського суду Сумської області від 25.03.2015 було порушено провадження у справі №920/483/15 за поданим державним підприємством «Роменське лісове господарство» позовом.

У зв'язку з тим, що судовий розгляд правомірності умов Договору про проведення аукціону з продажу необробленої деревини від 27.10.2014 № 7 безпосередньо впливає на подальший розгляд справи, розпорядженням адміністративної колегії Тервідділення від 14.04.2015 №21 розгляд даної справи зупинено до завершення судового розгляду справи №920/483/15.

Рішенням господарського суду Сумської області від 12.05.2015 по справі №920/483/15, залишеним в силі постановою Вищого господарського суду України 30.11.2015, ДП «Роменське лісове господарство» у позові до СТБ «Сумиагропромбіржа» про визнання недійсним підпункту 2.2.2 пункту 2.2 розділу 2 «Обов'язки Сторін» Договору про проведення аукціону з продажу необробленої деревини від 27.10.2014 №7, який був укладений між Сумською товарною біржею «Сумиагропромбіржа» та Державним підприємством «Роменське лісове господарство», відмовлено.

Таким чином, судами, зокрема Вищим господарським судом України, надано правову оцінку змісту договору про проведення аукціону з продажу необробленої деревини та зроблено висновок про законність умов договору.

Відповідно до статті 124 Конституції України судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України.

Статтею 4-5 Господарського процесуального кодексу України Господарські суди здійснюють правосуддя шляхом прийняття обов'язкових до виконання на усій території України рішень, ухвал, постанов. Рішення і постанови господарських судів приймаються іменем України. Невиконання вимог рішень, ухвал, постанов господарських судів тягне відповідальність, встановлену цим Кодексом та іншими законами України.

Враховуючи, що рішення суду є остаточним та обов'язковим до виконання на всій території України, повторний розгляд правомірності умов Договору про проведення аукціону з продажу необробленої деревини є неможливим.

Розпорядженням адміністративної колегії Тервідділення від 23.02.2016 №5 розгляд справи поновлено.

Враховуючи вищевикладені обставини, наявність в діях СТБ «Сумиагропромбіржа» ознак порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частини першої та пунктом 7 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», не доведено.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

На виконання пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 17 серпня 2006 року № 332-р), копія подання про попередні висновки про результати розгляду справи № 03-06/05-2015 від 24.02.2016 (далі – Подання) направлено сторонам з пропозицією надати свої заперечення чи зауваження.

У запропонований строк пропозицій або заперечень щодо висновків, зроблених у Поданні до Тервідділення не надходило.

У зв'язку з зазначеним, керуючись статтями 12, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити розгляд справи № 03-06/05-2015 без прийняття рішення по суті у зв'язку з не доведенням вчинення порушення.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду Сумської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

Є. М. Касьян